

Kód kurzu: SP7MP_MTO2 Metodologie 2

Číslo úkolu: Závěrečný projekt

Jméno autora: Veronika Foglová, 350 916

1) Téma, problém, otázka, úvod a cíle výzkumu. Formulujte téma, problém, otázku svého výzkumu. Napište úvod (nejméně 1 odstavec), v němž představíte téma, vysvětlíte, co chcete zkoumat a proč je to zajímavé (přínosné). V dalším odstavci formulujte cíle vašeho výzkumu.

Téma: Problematika sociálně patologických jevů.

Problém: Kouření jako patologický jev u žáků 8. a 9. tříd.

Otázka: V jaké míře se vyskytuje kouření u žáků 8. a 9. tříd vybraných základních škol?

V současné době se pozornost společnosti stále více zaměřuje na drogovou scénu. Každým rokem přibývá množství lidí závislých na návykových látkách a současně se také každoročně zvyšuje počet úmrtí v důsledku jejich nadměrného užívání. Drogová problematika už není otázkou pouze dospělých. Věková hranice prvního užití drogy se neustále snižuje. Již na základní škole se děti dostávají do blízkého kontaktu s omamnými látkami. Nebezpečí tabáku bývá často podceňováno. Jedním z důvodů je, že se jedná o drogu legální.

Na základě výzkumného šetření bych ráda seznámila učitele s informovaností žáků o zmíněném patologickém jevu a o výskytu tohoto fenoménu u žáků na jejich škole. Výsledky výzkumu budou užitečné při tvorbě preventivního programu a také při práci s žáky.

Cílem mé práce bude zmapovat současnou situaci výskytu kouření u žáků 8. a 9. tříd vybraných základních škol. Dílčím cílem bude zjistit, zda jsou žáci dostatečně informováni o této látce a o jejích důsledcích a také jaké jsou příčiny kouření u žáků. Dále mě bude zajímat, kdy žáci poprvé zkusili tuto látku, kde si ji shánějí a také jaký názor mají vrstevníci, na to že jejich spolužák, kamarád kouří.

2) Hlavní výzkumná otázka (1) a vedlejší výzkumné otázky (maximálně 5).

Hlavní výzkumná otázka:

- V jaké míře se vyskytuje kouření u žáků 8. a 9. tříd vybraných základních škol?

Vedlejší výzkumné otázky:

- Kde nejčastěji nezletilí žáci získávají cigarety?

- Jak jsou vnímáni žáci, kteří kouří, mezi svými vrstevníky?
- Jaké jsou důvody žáků k užívání této látky?

3) Uveďte, zda jste si vybrali kvalitativní nebo kvantitativní výzkumnou strategii a proč jste se tak rozhodli (souvislý text, 1 odstavec).

Pro získání informací využiji kvantitativního šetření. Jako výzkumnou metodu jsem si zvolila dotazník z důvodu velkého počtu respondentů. Pro vytvoření bezpečného prostředí a pro větší otevřenost žáků bude dotazník anonymní.

4) Hypotézy (minimálně 3).

H1: Většina nezletilých žáků, která kouří cigarety, si je obstarává u starších kamarádů.

H2: Kouření rodičů ovlivňuje, zda žák kouří.

H3: Kouření je častější u žáků ve městě než u žáků na vesnici.

H4: Většina žáků poprvé zkusila cigaretu ve věku 12 – 13 let.

5) Seznam všech používaných konceptů a jejich definice (konceptualizace) a seznam indikátorů (operacionalizace).

- 1) *Kouření* - Kouření je činnost, při které je skrze spalování tabáku uvolňován a následně vdechován kouř, který je produktem spalování.
 - aktivní kuřák
 - pasivní kuřák
- 2) *Starší kamarád* – věkově starší než daný respondent.
- 3) *Frekvence užívání cigaret* – počet vykouřených cigaret za den.
- 4) *Město* – počet obyvatel je vyšší než 2000.
- 5) *Vesnice* – počet obyvatel je nižší než 1999.

6) Návrh metody sběru dat, výzkumné populace a vzorku. Jak budete sbírat data? Co/kdo bude vaší výzkumnou jednotkou? Kdo bude vaší populací a vzorkem (máte-li ve výzkumu populaci a vzorek)? Jak je vyberete a kontaktujete? Od kolika výzkumných jednotek plánujete sbírat data? Souvislý text.

Jako nejvhodnější metoda sběru dat pro můj výzkum se mi jeví metoda dotazníku. Výzkumnou jednotkou budou žáci 8. – 9. tříd městských i vesnických základních škol. Mým cílem není závěry z výzkumu zevšeobecňovat na jiné školy, proto jsem si zvolila dostupný výběr výzkumných jednotek. Po domluvě s řediteli škol budu dotazníky ve školách distribuovat sama. Ředitele škol budu kontaktovat e-mailem, pokud bude potřeba i osobně. Mám v plánu sbírat data od cca 150 – 250 výzkumných jednotek (z toho by měla být přibližně polovinu žáků vesnických škol a polovina žáků městských škol).

7) Úryvek z připravovaného nástroje sběru dat – z dotazníku nebo scénáře rozhovoru (včetně úvodu dotazníku, minimálně deset otázek i s variantami odpovědí), případně popis designu experimentu, pozorovacího schématu atd. U všech metod sběru dat doporučuji provést před odevzdáním předvýzkum, podstatně to zvýší jejich kvalitu a použitelnost v plánovaném výzkumu.

Dotazník k diplomové práci

Milí žáci,

ráda bych Vás poprosila o vyplnění následujícího dotazníku, který se stane zdrojem informací pro moji diplomovou práci na téma Kouření jako patologický jev u žáků na 2. stupni základních škol. Dotazník je zcela anonymní, proto Vás prosím o pravdivé zodpovězení všech otázek.

Děkuji Vám za vyplnění dotazníku.

Veronika Foglová, studentka Pedagogické fakulty MU

Jak vyplnit dotazník

Pozorně si přečti každou otázku a zakroužkuj podle pokynů jednu, nebo více odpovědí, případně doplň další informace, budeš-li o to požádán. Také bych Tě chtěla poprosit o vyplnění všech otázek.

Věk:

Třída:

1. Jsi:
 - a) dívka
 - b) chlapec

2. Je podle tebe kouření nebezpečné?
 - a) ano
 - b) spíše ano
 - c) nevím
 - d) spíše ne
 - e) ne

3. Myslíš si, že je kouření návykové?
 - a) ano
 - b) spíše ano
 - c) nevím
 - d) spíše ne
 - e) ne

4. Myslíš si, že jsi byl/a ve škole dostatečně informována o účincích a rizicích kouření?
 - a) ano
 - b) spíše ano
 - c) nevím
 - d) spíše ne
 - e) ne

5. Povídali jste si někdy doma o účincích a rizicích kouření?
 - a) ano
 - b) spíše ano
 - c) nevím
 - d) spíše ne
 - e) ne

6. Co si myslíš o kouření?

7. Kouří tvoje matka?

- a) ano
- b) ne

8. Kouří tvůj otec?

- a) ano
- b) ne

9. Kouří někdo z tvých sourozenců?

- a) ano
- b) ne

10. Zkoušel/a jsi někdy ty kouřit?

- a) ano
- b) ne

11. V kolika letech si poprvé zkoušel/a kouřit cigarety?

12. Pokud kouříš, vědí to tvoji rodiče?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

13. Kolik cigaret vykouříš za den?

- a) 0
- b) 1 – 5

- c) 6- 10
- d) 11 a více

atd.

Ještě jednou Ti děkuji za ochotu a čas, který si věnoval vyplnění tohoto dotazníku.

8) Zamyšlení se nad možnými praktickými a etickými problémy při výzkumu (souvislý text, minimálně 1 odstavec). Jaké praktické a etické problémy budete ve výzkumu pravděpodobně řešit? Máte představu o tom, jak?

Je možné, že narazím na problémy, kdy žáci nebudou ochotni vyplnit dotazník, nebudou mi věřit a tím pádem se budou bát pravdivě odpovídat, nebo se jim otázky budou jevit moc osobní (např. co se týče otázek ohledně rodičů a sourozenců žáka). Riziko vidím také ve srozumitelnosti otázek. Patrně se setkám i s problémem, kdy mi ředitelé škol neumožní, abych dotazníky distribuovala sama.

Výše popsané problémy budu řešit ujišťováním respondentů, že všechny údaje v dotazníku jsou anonymní a že s těmito údaji budu pracovat pouze já. Zda jsou otázky pro žáky srozumitelné, si ověřím v předvýzkumu. Pokud se setkám s problémem ohledně distribuce dotazníků, myslím si, že by odpovědi mohly být zkresleny, a proto bych trvala na osobní realizaci.

9) Seznam relevantní literatury (minimálně 10 položek) dle platné citační normy.

ČAČKA, Otto. *Psychologie duševního vývoje dětí a dospívajících s faktory optimalizace.*

Vyd. 1. Brno: Doplněk, 2000, 377 s. ISBN 8072390600.

DI GIOVANNI, Giuseppe. *Nicotine addiction: prevention, health effects and treatment options.* [Hauppauge] N.Y.: Nova Science Publishers, Inc., 2012, x, 283 p.

FRENK, Hanan a Reuven DAR. *A critique of nicotine addiction.* Boston: Kluwer Academic Publishers, c2000, viii, 244 p.

GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu. 2., rozš. české vyd.* Brno: Paido, 2010, 261 s. ISBN 9788073151850.

MEČÍŘ, Jan. *Zneužívání alkoholu a nealkoholových drog u mládeže.* 1. vyd. Praha: Avicenum, zdravotnické nakladatelství, 1989, 156 s.

- NEŠPOR, Karel a Ladislav CSÉMY. *Alkohol, drogy a vaše děti: jak problémům předcházet, jak je včas rozpoznat, jak je zvládat*. 3. rozš. vyd. Praha: Sportpropag, 1995, 160 s.
- NEŠPOR, Karel a Ladislav CSÉMY. *Léčba a prevence závislosti: příručka pro praxi*. 1. vyd. Praha: Psychiatrické centrum Praha, 1996, 199 s. ISBN 8085121522.
- NEŠPOR, Karel, Ladislav CSÉMY a Hana PERNICOVÁ. *Jak předcházet problémům s návykovými látkami na základních a středních školách: příručka pro pedagogy*. Praha: Sportpropag, 1996, 156 s.
- POKORNÝ, Vratislav, Jana TELCOVÁ a Anton TOMKO. *Patologické závislosti*. 2. vyd. Brno: Ústav psychologického poradenství a diagnostiky r.s., 2002, 194 s. ISBN 8086568024.
- ŘEHULKA, Evžen. *Prevence závislosti ve škole*. Brno: MSD, 2008, 105 s. ISBN 9788073920777.
- SKÁLA, Jaroslav a Jaroslav BLAHOŠ. *Alkohol a jiné (psychotropní) drogy: abusus a závislost*. Praha: Avicenum, zdravotnické nakladatelství, 1986, 90 s.
- THOMBS, Dennis L. *Introduction to addictive behaviors*. 3rd ed. New York: Guilford Press, c2006, xiii, 322 p. ISBN 1593852789.
- VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří*. 1. vyd. Praha: Portál, 2000, 522 s. ISBN 8071783080.

Před realizací výzkumu doporučuji téma prohloubit, zatím se pohybujete na velmi popisné a povrchní úrovni. K prohloubení by pomohla formulace hypotéz, které by předpokládaly nějaký vztah mezi proměnnými, nebo obecněji úvaha o tom, zda nelze vztah žáků ke kouření studovat citlivějšími metodami, než je velmi jednoduchý a málo promyšlený dotazník, na který většina z nich odpoví stejně tak, jak předpokládají, že se čeká. Čísla sesbíraná na vašem vzorku (například kolik % žáků kouří) nebudou mít velkou vypovídající hodnotu, jednak kvůli zkrácení danému dotazníkem, a pak kvůli malému počtu respondentů a jejich výběru.